

ПРАВОВА ХРОНІКА

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СОЮЗ

2012 рік: 20 річниця внутрішнього ринку Європейського Союзу

2012 рік — рік 20-ї річниці внутрішнього ринку Європейського Союзу (далі — ЄС, Євросоюз). Єдиним європейським актом 1986 р. (далі — Акт) було передбачено завершення до 31 грудня 1992 р. створення простору без внутрішніх кордонів, у якому гарантовані свобода руху товарів, осіб, послуг та капіталу.

Внутрішній ринок ЄС — це основа всього європейського проекту. Незважаючи на своє 20-річне функціонування, він потребує певного удосконалення, беручи до уваги виклики сьогодення. 2012 рік має стати визначальним у процесі оновлення внутрішнього ринку, його переорієнтації на забезпечення інтересів громадян Європейського Союзу.

У квітні 2011 р. Європейська комісія прийняла Акт єдиного ринку, у якому визначила основні 12 пріоритетів реформування внутрішнього ринку. На сьогодні вона сформувала пропозиції основних законодавчих актів, що спрямовані на його оновлення. Ця інституція покладає великі надії на 2012 р. та очікує, що Рада ЄС та Європейський парламент приймуть до кінця цього року основні акти, що сприятимуть захисту інтересів громадян, споживачів, працівників та малого бізнесу.

До основних 12 пріоритетів внутрішнього ринку належать:

- підтримка малого та середнього бізнесу;
- покращення функціонування європейського ринку праці шляхом спрощення та модернізації процедур визнання професійних кваліфікацій, а також вирішення питання «мобільності» пенсій;
- захист прав інтелектуальної власності, особлива увага приділятиметься захисту патенту;
- розвиток електронної торгівлі з належним захистом прав споживачів. Основна увага має приділятися альтернативним способам вирішення конфліктів, спорів, особливо такому методу, як вирішення спорів он-лайн (*ODR — online dispute resolution*);
- розвиток свободи руху послуг, що є ключовим фактором у створенні нових робочих місць у Європі;
- прийняття законодавства на розвиток європейських енергетичної, телекомунікаційної, транспортної мереж;
- створення єдиного цифрового ринку, що потребує прийняття законодавства стосовно електронних підписів, електронної ідентифікації у всьому Євросоюзі;

- розвиток соціального виміру єдиного внутрішнього ринку;
- перегляд податкового законодавства, особливо Директиви стосовно оподаткування енергетичних ресурсів;
- покращення загальноєвропейського ринку праці шляхом підвищення мобільності найнятих робітників із забезпеченням належного захисту їх основних соціальних прав;
- спрощення бухгалтерського обліку підприємств, що надасть можливість, особливо малому бізнесу, скористатися перевагами внутрішнього ринку ЄС;
- перегляд законодавства стосовно публічних ринків.

Задля належного функціонування внутрішнього ринку, економічного зростання, створення нових робочих місць недостатньо лише заходів з боку ЄС як організації, потрібні зусилля кожної держави-учасниці цього об'єднання, тому Європейська комісія розробила рекомендації для кожної країни окремо на 2012 р. стосовно перегляду та оновлення їх бюджетної політики, а також проведення необхідних економічних реформ.

З метою підбиття підсумків функціонування та досягнень внутрішнього ринку Європейського Союзу Комісія планує провести «Тиждень єдиного ринку» у жовтні 2012 р., а також другий щорічний форум з цього питання.

До кінця 2012 р. Комісія проаналізує прогрес, досягнутий за всіма визначальними напрямками, та на основі цього розробить нову програму подальшого розвитку єдиного внутрішнього ринку Євросоюзу.

Розширення Європейського Союзу

Хорвати підтримали вступ до ЄС. 22 січня 2012 р. у Хорватії був проведений референдум з питання приєднання цієї держави до Євросоюзу, на якому понад 66 % громадян схвалили дане рішення.

Нагадаємо, що 9 грудня 2011 р. ця країна підписала Договір про приєднання, відповідно до якого вона стане двадцять восьмим членом ЄС з 1 липня 2013 р.

Наразі триває процес ратифікації 27 державами — учасницями Союзу Договору про приєднання Хорватії до Європейського Союзу, який має завершитися до кінця червня 2013 р.

Сербія — кандидат на вступ до ЄС. На засіданні Європейської ради 1–2 березня 2012 р. було прийняте позитивне рішення про надання Сербії офіційного статусу кандидата в члени ЄС. Нагадаємо, що ця країна подала заявку на вступ у грудні 2009 р. Вона стала п'ятим офіційним кандидатом на вступ до ЄС. Наразі рішення про відкриття переговорів з цього питання ще не прийняте, воно очікується лише наприкінці 2012 р.

Розширення Шенгенської зони

Відповідно до рішення Ради ЄС від 13 грудня 2011 р. *Князівство Ліхтенштейн* стало 26-м членом Шенгенського простору. Це четверта країна, яка не є членом Європейського Союзу, проте увійшла до Шенгенської зони та на яку повністю поширюються її правила.

Нагадаємо, що наразі продовжується вивчення питання можливості приєднання до Шенгенського простору *Румунії та Болгарії*. У березні 2012 р., беручи до уваги звіт Комісії про результати моніторингу ситуації в цих двох країнах, опублікований у лютому, на засіданні Європейської ради прийняття позитивного рішення було відкладено. Черговий звіт Європейської комісії про ситуацію в Румунії та Болгарії був опублікований у липні цього року.

Запровадження єдиного дозволу для робітників з третіх країн

13 грудня 2011 р. була прийнята Директива, яка направлена на спрощення процедури отримання громадянами третіх країн єдиного дозволу на проживання та працевлаштування в Європейському Союзі. Положення цього документа стосуються громадян третіх держав, які бажають приїхати працювати до країн — членів ЄС, а також тих, що вже на законних підставах перебувають та працюють у Євросоюзі. Директива передбачає запровадження єдиного дозволу на проживання та працевлаштування; єдиної процедури запиту такого дозволу; визначає права власників таких дозволів, а також комплекс прав, що гарантуються робітникам-громадянам третіх країн, що законно проживають на території Європейського Союзу.

Положення даної Директиви мають бути імплементовані в законодавство країн — учасниць ЄС до 25 грудня 2013 р.

Податок за використання дорожньо-транспортної інфраструктури

У травні 2012 р. Комісія звернулася до держав-учасниць з Комюніке стосовно національного оподаткування легкових автомобілів за використання дорожньо-транспортної інфраструктури. Питання встановлення такого роду податку входить до внутрішньої компетенції кожної держави — члена ЄС, вони самостійно визначають його розмір, механізм стягнення та інші пов'язані з цим питання. У деяких країнах (наприклад, у Бельгії, Німеччині) користування автомагістралями повністю безкоштовне, в інших (наприклад, Франції, Італії) стягується плата за проїзд на окремих ділянках доріг міжнародного значення, тобто розмір плати залежить від дистанції, а в іншій групі держав, серед яких: Австрія, Болгарія, Чехія, Угорщина, Румунія, Словаччина, Словенія, запроваджена система талонів з певним строком дії.

Європейська комісія у своєму зверненні до держав-учасниць закликає переглянути «систему талонів», оскільки вона є менш сприятливою для автомобілістів з інших країн, що відповідно порушує принципи недискримінації за національною ознакою та пропорційності.

Комісія переймається цим питанням не вперше. У 1996 р. вона змусила Австрію переглянути своє законодавство стосовно податку з легкових автомобілів за використання автомагістралей, оскільки цією державою було запроваджено лише систему річних талонів, що мало дискримінаційний ефект на автомобілістів з інших країн — учасниць ЄС, які, наприклад, транзитом проїжджали територію Австрії або приїжджали до цієї країни на короткий період. У 2008 р. Комісія також розкритикувала законодавство Словенії, яка запровадила систему талонів з терміном дії у півроку, що формувало їх високу ціну. Ця держава змушена була запровадити також тижневі талони за користування автомагістралями.

Нові високопосадовці Європейського Союзу

17 січня 2012 р. було обрано нового *Голову Європейського парламенту*. Ним став німецький соціал-демократ Мартін Шульц. Він змінив на цій посаді представника Польщі Єжи Бузека та очолюватиме цю інституцію ЄС до середини 2014 р.

Рішенням Європейської ради від 1 березня 2012 р. Герман Ван Ромпей вдруге обраний *Головою Європейської ради* на період з 1 червня 2012 р. по 30 листопада 2014 р. Уперше він був обраний на цю посаду з 1 грудня 2009 р.

У першому семестрі 2012 р. Данія *головує* на засіданнях *Ради ЄС*, з 1 липня головування в цій інституції ЄС перейшло до Кіпру.

Л. ГРИЦАЄНКО

*кандидат юридичних наук,
доцент кафедри державно-правових дисциплін
(Національна академія прокуратури України)*